

in acute coronary syndrome education for undergraduate medical students. *BMC Medical Education*. 2025.

4. Medical students' evaluation of digital problem-based learning: a mixed-methods systematic review. *BMC Medical Education*. 2025. Vol. 25. P. 1401.

5. Shi X. Y., Lu B. R., Yin Q. et al. Whether case-based teaching combined with the flipped classroom is more valuable than traditional lecture-based teaching methods in clinical medical education: a systematic review and meta-analysis. *BMC Medical Education*. 2025. Vol. 25. P. 906.

6. Which novel teaching strategy is most recommended in medical education? A systematic review and network meta-analysis. *BMC Medical Education*. 2024. Vol. 24. P. 1342.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-659-1-26>

PSYCHOLOGICAL FEATURES OF STUDENTS' SEPARATION FROM THE PARENTAL FAMILY

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДОКРЕМЛЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ВІД БАТЬКІВСЬКОЇ СІМ'Ї

Kot K. M.

*3rd-year Psychology Student,
National University of Ostroh Academy
Ostroh, Ukraine*

Kot K. M.

*студентка 3 курсу спеціальності
«Психологія»,
Національний університет
«Острозька академія»
м. Острог, Україна*

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується модернізацією освіти та трансформацією соціальних ролей молоді, зокрема студентської. Одним із ключових аспектів розвитку особистості у цей період є процес психологічної сепарації від батьків, що передбачає формування автономності, незалежності та відповідальності при збереженні емоційного зв'язку з родиною [5]. Психологічна відокремленість розглядається як здатність молодого людини самостійно приймати рішення, регулювати емоції та діяти без надмірної залежності від батьків [1].

Актуальність дослідження зумовлена тим, що недостатньо сформована сепарація може супроводжуватись підвищеною тривожністю, конфліктами у взаєминах із батьками та зниженням психологічного

благополуччя [2]. Натомість надмірно різка сепарація без психологічної готовності може спричиняти внутрішні конфлікти та труднощі адаптації до студентського середовища [12].

Метою дослідження є вивчення специфіки психологічної розлуки студентів з батьками та встановлення зв'язку між рівнем сепарації, тривогою розлуки та психологічним благополуччям. Об'єкт дослідження – сепарація від батьків у студентському віці. Предмет – взаємозв'язок психологічної сепарації з тривогою розлуки та психологічним благополуччям.

Теоретичний аналіз показує, що психологічна сепарація є багатовимірним процесом, який включає емоційну, когнітивну та поведінкову автономію. У працях З. Фрейда, М. Малер, П. Блоса та Е. Еріксона підкреслюється, що сепарація є необхідною умовою формування зрілої ідентичності [8]. Теорія прив'язаності Дж. Боулбі пояснює, що конструктивна автономія можлива за умови надійної емоційної бази у дитинстві [9].

У студентському віці сепарація активізується через зміну соціального середовища, підвищення вимог до самостійності та формування професійної ідентичності [6]. Особливості взаємин із батьками в цей період визначаються стилем виховання, рівнем емоційної близькості, мірою контролю та підтримки [2]. Оптимальна сепарація передбачає партнерську модель взаємодії, що поєднує автономію та збереження емоційного зв'язку.

Методологічною основою емпіричного дослідження стала вибірка з 50 студентів віком 17–23 років. Використано комплекс методик: Psychological Separation Inventory (Дж. Хоффман), Adult Separation Anxiety Questionnaire (ASA-27) та шкалу психологічного благополуччя К. Ріфф. Застосовано описову статистику та кореляційний аналіз.

Отримані результати дозволяють стверджувати, що рівень психологічної сепарації студентів пов'язаний із їхнім емоційним станом та адаптацією. Низький рівень сепарації супроводжується підвищеною тривожністю, залежністю від батьківського схвалення та труднощами у прийнятті рішень [1; 2]. Оптимальний рівень сепарації корелює зі стабільною самооцінкою, відповідальністю та конструктивною комунікацією з батьками [12]. Надмірна сепарація може призводити до емоційної дистанції, ізоляції та труднощів у формуванні близьких стосунків.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання результатів для розробки психологічних рекомендацій, спрямованих на підтримку студентів у процесі формування автономії, а також для роботи з батьками та педагогами-психологами [13].

Література:

1. Ковальчук А. Л. Зв'язок Я-концепції із сепарацією від батьків у юнацькому віці. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. 2021. Вип. 30. С. 65–72.
2. Літвінова О. В. Проблема впливу батьків на процес психологічної сепарації в юнацькому віці. *Психологія і педагогіка* : науковий журнал. 2017. Вип. 3. № 2. С. 144–150.
3. Марченко М. М. Психологічна сепарація від батьківської сім'ї у студентському віці: кваліфікаційна робота. Кривий Ріг, 2025. 71 с.
4. Халік О. О. Психологічна сепарація дівчат студентського віку від батьків та її залежність від функціонування сім'ї. 2015. 29 с.
5. Левицька Л., Бондарук А. Теоретичні підходи до вивчення психологічних особливостей сепарації від батьків. *Освіта Регіону*. 2025. Вип. 41. С. 133–145.
6. Арнетт Д. Дж. Рання дорослість: звивистий шлях від пізнього підліткового віку до двадцяти років. *American Psychologist*. 2000. № 55(5). С. 469–480.
7. Hoffman J. A. Psychological separation of late adolescents from their parents. *Journal of Counseling Psychology*. 1984. Iss. 31. P. 170–178.
8. Боулбі Дж. Прив'язаність і втрата. Пер. з англ. Київ, 2019. 412 с.
9. Матюшкін А. С. Психологія розвитку: теорії і сучасні підходи. Харків : ХНУ, 2023. 448 с.
10. Смірнова Т. В. Особливості психологічної адаптації студентів у період становлення автономії. *Науковий вісник КНУ*. 2024. № 3.
11. Іванова О. М. Формування автономії особистості в студентському віці. *Психологія освіти*. 2022. Вип. 1. С. 45–56.
12. Пилипенко М. С. Сепарація як чинник психологічного благополуччя молоді. *Вісник психології та педагогіки*. 2023. Вип. 4. С. 45–58.
13. Шевченко І. Б. Вплив родинного функціонування на автономію студента. *Педагогічні студії*. 2021. № 8(2). С. 112–120.